

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa A.S.
przeciwko Uniwersytetowi [...] w W.
o ochronę dóbr osobistych i zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 września 2020 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 19 października 2018 r., sygn. akt III APa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. odstępuje od obciążenia skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 marca 2015 r. powódka A.S. wniosła powództwo przeciwko Uniwersytetowi [...] o ochronę dóbr osobistych na podstawie art. 23, art. 24, art. 42, art. 415 i art. 448 k.c. w związku z art. 30 i art. 51 Konstytucji RP.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo oraz zasądził od A.S. na rzecz Uniwersytetu [...] kwotę 2.160 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego. W wyniku analizy stanu faktycznego oraz prawnego w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy uznał, że powódka nie wykazała, aby

zachowanie współpracowników, przełożonych, czy innych osób działających za wiedzą lub w imieniu pracodawcy prowadziło obiektywnie do naruszenia jej dóbr osobistych.

W apelacji od powyższego wyroku powódka zarzuciła naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 233 § 1 k.p.c. wobec sprzecznego z zasadami logiki, wskazaniem wiedzy i przepisami prawa ustalenia stanu faktycznego sprawy, bezzasadnego oddalenia wniosków dowodowych powódki i formułowania wniosków niewynikających z materiału procesowego.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w [...]. wyrokiem z dnia 19 października 2018 r. oddalił apelację jako pozbawioną uzasadnionych podstaw. Po przeprowadzonej analizie sprawy Sąd Apelacyjny uznał, że powództwo nie zostało udowodnione w jego podstawowym aspekcie, tzn. bezprawnego zachowania pozwanego Uniwersytetu [...], które naruszałoby pracownicze dobra osobiste A.S.. Skoro zatem bezprawność jest koniecznym warunkiem udzielenia ochrony przewidzianej w art. 24 k.c. i nie została ona w niniejszej sprawie wykazana, to roztrząsanie pozostałych przesłanek odpowiedzialności stało się zbędne i bezprzedmiotowe.

Pismem z dnia 25 marca 2019 r. strona powodowa wniosła skargę kasacyjną, skarżąc wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] w całości, twierdząc, że skarga jest oczywiście uzasadniona oraz wskazując, że w sprawie naruszono przepisy postępowania, tj. art. 217 § 1-3 k.p.c. – poprzez pominięcie i nie odniesienie się Sądu do części materiału dowodowego, art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. - poprzez powielanie przez Sąd drugiej instancji błędów Sądu pierwszej instancji bez wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz naruszenie prawa materialnego, tj. art. 11¹ k.p. w związku z art. 300 k.p. i art. 24 k.p. oraz art. 448 k.c. – poprzez ich niezastosowanie. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej powódka podnosi, że Sąd Apelacyjny nie dopełnił spoczywającego na nim obowiązku pełnego ustalenia stanu faktycznego sprawy, w kwestiach mających kapitalne znaczenie dla uwzględnienia roszczeń zgłaszanych przez powódkę. Tym

samym uchybienia te w sposób bezpośredni wpłynęły na brak zastosowania przez skład orzekający przepisów art. 11¹ k.p. w związku z art. 300 k.p. i art. 24 k.p., a w konsekwencji na brak uznania powództwa.

Powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z dnia 20 maja 2019 r. strona pozwana odpowiedziała na skargę kasacyjną. W odpowiedzi strona pozwana zarzuca skardze kasacyjnej brak wykazania jej oczywistości oraz brak wykazania naruszenia przepisów przez Sądy w przedmiotowej sprawie.

Strona pozwana wnosi o odrzucenie skargi kasacyjnej albo odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Względnie, strona pozwana wnosi o oddalenie skargi kasacyjnej w przypadku jej przyjęcia oraz o zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie

kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Powoływanie się skarżącego na to, że skarga jest oczywiście uzasadniona, a zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Ponadto, aby przyjąć, że skarga jest oczywiście uzasadniona skarżący musiałby wskazać i wykazać naruszenie prawa procesowego lub materialnego, z powodu którego rozstrzygnięcie w zaskarżonym wyroku jest oczywiście wadliwe i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 maja 2012 r., I UK 33/12, LEX nr 1675310) albo, w sytuacji, gdy przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, wniosek ten powinien zawierać odpowiedni wywód prawny opisujący, w czym wyraża się ta "oczywistość", a ponadto przedstawienie argumentów wykazujących tę oczywistość. Skarżący powinien zatem wykazać kwalifikowany charakter naruszenia prawa, ponieważ przesłanką uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest samo naruszenie prawa, lecz sytuacja, w której zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, co czyni skargę oczywiście uzasadnioną (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II PK 276/11, LEX nr

1215147). Oczywistość skargi nie może polegać na polemice z oceną dowodów dokonaną przez instancje sądowe.

Przedmiotowy wniosek nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na brak wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na pierwszy rzut oka, a skarga poza twierdzeniem, że jest oczywiście uzasadniona, nie zawiera żadnego wyводу prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona. Zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134, postanowienie Sądu Najwyższego z 12 września 2018 r., III UK 178/17). Ponadto skarga kasacyjna ze względu na szczególną podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zostaje przyjęta do rozpoznania tylko wtedy, gdy wniosek samodzielnie wskazuje i wykazuje naruszenie konkretnych przepisów prawa procesowego lub materialnego, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 lutego 2014 r., I PK 266/13).

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że argumenty na rzecz oczywistości skargi kasacyjnej mogą, a nawet powinny utożsamiać się z zarzutami ujętymi w jej podstawach, lecz niedopuszczalne jest ich formułowanie przez wyrażenie braku aprobaty dla ocen mających charakter ustaleń w konkretnym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 marca 2018 r., I UK 191/17).

W przedmiotowej sprawie należy wskazać, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z samej jej treści wynika w sposób jednoznaczny, że wskazane w skardze podstawy zasługują na uwzględnienie. Oznacza to, że z argumentów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy prawnej lub czynności procesowych sądu wynika jaskrawa sprzeczność orzeczenia z

przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni, niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania obowiązującymi w demokratycznym państwie prawa. O ile bowiem do uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawy są usprawiedliwione, o tyle do przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędna jest jej oczywista zasadność w wyżej przedstawionym rozumieniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 listopada 2019 r., II CSK 284/19, LEX nr 2749734).

W zakresie granic kognicji należyj Sądowi Najwyższemu, w sytuacji, gdy skarga kasacyjna ogranicza się tylko do zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie wskazując na inne naruszenia prawa, jest ona niedopuszczalna jako nieoparta na ustawowej podstawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., III PK 73/11).

Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno przybrać formę wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Poprzestanie w tym zakresie na sformułowaniu podstaw kasacyjnych i ich uzasadnieniu jest niewystarczające, bo chociaż przy konstruowaniu obu wymaganych elementów skargi argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy bada je na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2012 r., I UK 388/11, LEX nr 1215135). Ponadto, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa albo wydane zostało w wyniku dostrzegalnej w sposób pewny i niewątpliwy bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej błędnej wykładni lub

niewłaściwego zastosowania prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2020 r., II CSK 270/19, LEX nr 3008554).

Oczywista zasadność skargi musiałaby się wiązać z oczywistym naruszeniem prawa przez Sąd drugiej instancji (ponieważ Sąd Najwyższy jako instancja kontrolna weryfikuje jedynie orzeczenie sądu drugiej instancji z punktu widzenia ewentualnych naruszeń prawa materialnego i procesowego). Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna *prima facie*, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2011 r., I UK 174/11, LEX nr 1620495). Ponadto, sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym - jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 września 2019 r., IV CSK 562/18, LEX nr 2741765). Wreszcie, uznanie oczywistej wadliwości orzeczenia wymaga wykazania jego sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 września 2019 r., IV CSK 289/19, LEX nr 2734445).

W rozpoznawanej sprawie Sady obydwu instancji nie wykazały naruszenia przez stronę pozwaną przepisów prawa pracy w stosunku do powódki. Trzeba z całym naciskiem podkreślić, że była to kwestia dowodowa, a nie kwestia prawna. To ustalenia faktyczne były wiążące przy dokonywaniu oceny materialnoprawnej, dlatego też w tym zakresie nie można twierdzić o oczywistym naruszeniu prawa. Logicznym następstwem ustaleń stanu faktycznego było zastosowanie przepisów prawa procesowego i w tym przypadku również trudno znaleźć oczywiste uchybienia.

W przedmiotowej sprawie należy zwrócić również uwagę na orzeczenie, zgodnie z którym, że nie ma tożsamości pomiędzy dokonaniem odmiennych ustaleń faktycznych a pominięciem części materiału dowodowego (wyrok Sądu

Najwyższego z 20 marca 2014 r., II CSK 386/13, LEX nr 1466577). Z tego też względu zarzuty zgłaszane przez stronę powodową nie mają uzasadnienia.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy także zauważyć, że twierdzenia skargi stanowią w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Sąd Najwyższy związany był ustaleniami faktycznymi oraz oceną materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jako w sentencji. Na podstawie art. 98 k.p.c. w zakresie kosztów zasądza się od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 1.800,00 zł (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.